

درس چهارم: هجرت به قم

هدف‌های آموزشی

- ۱- آگاهی از زمان هجرت امام خمینی به قم
- ۲- شناخت ابعاد و سطح تحصیلات امام خمینی در حوزه علمیه قم
- ۳- اطلاع از اساتید بزرگی که امام خمینی از آنها علوم اسلامی را فرا گرفت

با هجرت حاج شیخ به حوزه علمیه قم و تجدید بنای تأسیس‌گونه این حوزه علمیه ریشه‌دار ولی کم فروغ؛ شاگردان ایشان در حوزه علمیه اراک و تعدادی از طلبه‌های حوزه اراک مانند سید روح‌الله، نیز آهنگ قم کردند و از سال ۱۳۰۱ش در شهر قم سکنی گزید و در مدرسه‌های دارالشفاء و فیضیه به تحصیل و تدریس و نیز تألیف آثار علمی اشتغال ورزید.^۱

ایشان در حوزه علمیه قم، علوم بلاغی را نزد ادیب تهرانی میرزا محمدعلی و مقداری از سطوح (رسائل، مکاسب و کفایه) را نزد مرحوم آیت‌الله سیدمحمدتقی خوانساری و بیشتر آن را نزد مرحوم آیت‌الله سیدعلی یثربی کاشانی فراگرفت، سپس در دروس تحقیقی - خارج - فقه و اصول به مدت ده سال از درس‌های آیت‌الله حاج شیخ عبدالکریم حائری (قدس سره) بهره برد و درس‌های ریاضیات، هیئت و حساب را نزد آیت‌الله میرزا علی‌اکبر حکمی یزدی و آیت‌الله سیدابوالحسن رفیعی قزوینی آموخت و فلسفه - شرح منظومه سبزواری - را در درس آیت‌الله رفیعی قزوینی شرکت کرد. نکته مهم اینکه قوت علمی استاد فلسفه امام از یک سو و استعداد فوق‌العاده خود ایشان از سوی دیگر، چنان بود که پس

۱. ر.ک: صحیفه امام، ج ۱۹، ص ۴۲۶ - ۴۲۷.

از اتمام کتاب شرح منظومه سبزواری مدت اندکی - چند روز یا حداکثر چند هفته‌ای - در درس اسفار ایشان شرکت کرد ولی خود را بی‌نیاز از استاد احساس کرد و کتاب عظیم اسفار ملاصدرا با هم بحث خود مرحوم میرزا خلیل کمره‌ای مباحثه کرد.

امام خمینی که شیفته معارف عرفانی بود، کتاب‌های عالی عرفان نظری را به مدت حدود هفت سال از محضر الهی عارف سترگ و استاد بزرگ آیت‌الله میرزا محمدعلی شاه‌آبادی (قدس سره) فراگرفت و سخت شیفته و شیدای روح لطیف و عرفان والای او گردید.^۱

او در این سال‌ها از تمامی فرصت‌های علمی و رشد علمی و معنوی بهره‌های فراوان برد و علوم نقلی و علوم عقلی را دوشادوش هم از برترین اساتید عصر فراگرفت و هیچ کدام را فدای دیگری نکرد و مشتاق همه آنها بود و همین روحیه و موفقیت بنیان‌های جامعیت شخصیت ایشان را شکل داده است.

سید روح‌الله در مدت چهار - پنج سال نخست تحصیل در حوزه علمیه قم فراگیری سطوح عالیّه فقه و اصول و نیز فراگیری فلسفه (حکمت متعالیه) و دروس هیئت و حساب و ریاضیات را و از حدود سال ۱۳۰۵ش در درس خارج فقه و اصول آیت‌الله حائری شرکت کرد و از سال ۱۳۰۷ش تا ۱۳۱۴ش از محضر علم و عرفان آیت‌الله شاه‌آبادی بهره برد و تحصیل رسمی او در سال ۱۳۱۴ با بازگشت مرحوم شاه‌آبادی به تهران و سال ۱۳۱۵ با رحلت آیت‌الله حائری (طاب شراه) پایان یافت.

آقا روح‌الله به موازات تحصیل علوم عقلی و علوم نقلی در حوزه علمیه قم، حتی بعضی از سال‌ها از فرصت تابستان و تعطیلی حوزه علمیه قم استفاده می‌کرد

۱. ر.ک: صحیفه امام، ج ۱۹، ص ۴۲۷.

و در شهر خوانسار از محضر بعضی از بزرگان استفاده‌های علمی و معنوی می‌کرد. از جمله در یکی از سال‌ها در اقامت حدود چهار ماهه در خوانسار از درس‌های حکیم الهی (مولی محمدعلی حکیم ایمانی) استفاده کرد.

خلاصه درس چهارم:

امام خمینی از سال ۱۳۰۱ ش و به دنبال هجرت آیت‌الله حائری یزدی به قم هجرت کرد.

امام خمینی رشته‌های مختلف علوم اسلامی - علوم عقلی و علوم نقلی - را در حوزه علمیه قم فرا گرفت.

امام خمینی از محضر اساتید بزرگ عصر خود در فقه و اصول و فلسفه و عرفان بهره‌های فراوان برده است.